

БІОХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ЗЕРНА РІЗНИХ СОРТІВ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ СІРКОВМІСНОГО ДОБРИВА ПОЗАКОРЕНЕВИМ ЖИВЛЕННЯМ

*Кучер І.П., аспірант
e-mail: biletskaoo@ukr.net*

Подільський державний аграрно-технічний університет

У всьому світі зріс інтерес до використання лляної олії в їжу у зв'язку з її лікувальними властивостями, обумовленими високим вмістом ліноленової кислоти. У насінні льону олійного міститься до 45% олії, яка швидко висихає (йодне число 175–195), утворюючи тонку гладеньку блискучу плівку. Олія з льону використовуються для виробництва якісної фарби, а також в електротехнічній, авіаційній, автомобільній, ливарній, суднобудівній промисловості. Олію використовують у миловарінні та медицині, а також у харчовій промисловості. Ляну олію вживають в їжу в разі порушення обміну речовин та при атеросклерозі. Завдяки вмісту ненасичених жирних кислот (олеїнова, лінолева, ліноленова, ізоліноленова), олія сприяє зниженню вмісту холестерину в крові. Насіння і олію льону використовують також як лікарські засоби з протизапальною і обволікаючою дією, застосовується при запаленні та виразках шлунково-кишкового тракту. Із олії одержують препарат лінетол для лікування опіків шкіри. Льон має велику кормову цінність. В одному кілограмі насіння міститься 1,8 кормових одиниць, а в макусі – 1,2 к.о. Макуха містить 33% білка та близько 9% жиру і за кормовими якостями переважає макуху інших рослин, в зв'язку з легким засвоюванням тваринами.

Таке широке народногосподарське значення спонукало нас до вивчення окремих елементів технології вирощування льону в умовах Лісостепу західного.

Польові досліді проводяться у господарстві ТОВ «Голозубинецьке», яке розташоване в с. Голозубинці, Дунаєвецького р-н. Хмельницької області.

Закладався трьохфакторний дослід: Фактор А – сорт: Водограй, Жевинка, Світлозір; фактор В – норма висіву насіння: 4 млн сx н / га, 5 млн сx н / га; фактор С – позакореневе підживлення: без підживлення – контроль; Daglas (тіосульфат амонію N_{-120 г/л} SO_{3 -638г/л}) – 1 л/га. Підживлення проводилось у фазу бутонізації рослин. Повторність у досліді чотириразова. Обліки, спостереження і аналізи виконувались відповідно до загальноприйнятих методик. Щільність посіву визначали двічі за вегетацію культури, у фазу повних сходів і перед збиранням врожаю за «Методикою державного сортовипробування сільськогосподарських культур» у кожному варіанті за дворазового повторення. Облік урожаю виконували методом суцільного збирання ділянок останнього порядку із відбиранням снопових зразків та зразків насіння для оцінки структури врожаю, засмічення, вологості та якості насіння за «Методикою державного сортовипробування сільськогосподарських культур». Вміст жиру встановлювали на інфрачервоному аналізаторі SupNir 2750.

Основними критеріями для оцінки досліджуваних біологічного та технологічних факторів є урожайність та вміст жиру. Вказані показники

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОСЛИННИЦТВІ

IV ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ (10 травня 2021 р.)

наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Урожайність зерна та вміст жиру залежно від досліджуваних факторів (2020 р.)

Сорт (Фактор А)	Норма висіву насіння млн. сх. нас./га (В)	Без підживлення (контроль) (С)		Daglas –1 л/га (С)	
		урожайність, т/га	вміст жиру, %	урожайність, т/га	вміст жиру, %
Водограй	4	2	44,0	2,2	47,1
	5	1,7	44,0	1,9	48,0
Живинка	4	2	43,1	2,1	44,8
	5	2,1	43,1	2,4	44,2
Світлозір	4	1,9	43,8	2,1	47,3
	5	2,1	43,8	2,3	46,3

Висновок. Унікальний біохімічний склад насіння льону олійного робить його цінною сировиною для створення функціональних харчових продуктів та біологічно активних добавок до їжі. Розроблення технологій повного використання всіх компонентів насіння льону - це актуальний сучасний напрям створення харчових продуктів нового покоління із заданим хімічним складом та властивостями.

Отже, більша норма висіву (5 млн сх н / га) сприяла більшій врожайності для двох сортів Живинка та Світлозір, а для сорту Водограй навпаки менша норма висіву (4 млн сх н / га) була кращою для формування більшого врожаю насіння. Також відмічається, що чим вищий урожай не дивлячись на густоту для всіх трьох сортів, тим менший вміст олії (жиру, %) у насінні льону олійного.